

Tanıtım - Değerlendirme / Reviews

Yıldırım, Ü. (2017). *Bu da geldi kitabın başına*. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği. 119 s. ISBN 978-975-6351-52-9

Aytaç Kayadevir*

Book Review

See What Can Happen to a Book

Blacklisting of books is an open sore in our country, where freedom of thought and the spread of ideas encounter all sorts of obstacles. Üstün Yıldırım's book relates these obstacles to us. He doesn't intend for us to laugh at what is truly not a laughing matter, but his tale of books with their good and bad experiences does bring a smile to the reader's lips. After all, in this land, a book may bring pleasure, but it may also bring prohibitions. Yıldırım, while pointing out discrimination towards books in our recent history, also recounts the efforts made to overcome such restraints. We understand from his book that this is not an easy task.

Schopenhauer kitabında, yazarları türlere ayırır. Kimileri sırf yazmak için yazar; yazmaya başlayınca kadar akıllarından herhangi bir konu yoktur da, yazmaya başlayınca peşi sıra gelir diye umarlar. Kimileri de kafasında zaten olanları, düşünüp taşındığı şeyleri yazıp kâğıda dökmek isterler (Schopenhauer, 2011, s. 79). Üstün Yıldırım böyle yapmış. Kitap yasaklamalarına kafa yormuş, yormakla kalmamış bir şeyler yapmış, çabalamış biri. İşin içinde kütüphaneci hassasiyeti de var elbet. Eh, ne de olsa Düzenle de derdi var bir yandan.

Kendisi de demiş, “düşününce kitap geliyor başa” diye ve oturmuş, kitapların öyküsünü dökmüş kâğıda.

Kitabın adı “Bu da Geldi Kitabın Başına”. Şöyle de okunabilir: Kitabın başına gelebileceklerin öyküsü. Genel planda bakıldığında kitap; kitap yasaklamalarına bir isyan aslında, yani yazarın ifadesiyle söylenirse, kitabın ikinci ama asal öyküsü, kitap yasaklamaları ve bu yasaklamalara karşı, yazarın da içinde olduğu çabaların öyküsü. Yazara göre kitapların ilk, ikinci ve

* İstanbul Teknik Üniversitesi, Mustafa İnan Kütüphanesi. E-posta: aytackayadevir@gmail.com
Istanbul Technical University, Mustafa Inan Library.

“birkaç ya da birçok kitabın” da üçüncü bir öyküsü vardır. İkinci öykünün ne olduğu biraz bellidir işte: Okuyana duyumsattığı, yaşattığı, aktardığı, paylaştığı, düşündürdüğü, mutlu ya da mutsuz ettiği her şey, yani konusu, yani “kar beyaz” lığı. Bir de birinci ya da ilk öyküsü vardır. Bir kitabı yazarken ve sonunda baskıya yollarken ki o biraz biraz sıkıntılı, ama çoğuca tatlı telaş haller, heyecanlar, bir umutsuzluğa kapılıp sonra umutlanmalar. “Akla kara” diyor Üstün Bey buna. Sıkıntısı “kara”, heyecanı “ak” yani. Tam burada Adnan Ötüken’i anmadan edemiyor. Nasıl anması? Hani derslerde Türkiye kütüphaneciliğinin en önemli, en saygıdeğer, duayen kişisi olarak anlatılan ve önemli günlerde anılan Adnan Ötüken’i. Meğer – beğenmemiş olsa gerek - Üstün Bey’in ilk kitabının Türk Kütüphaneciler Derneği tarafından basılmasını engellemiş, yani kitabın o ilk öyküsüne bir karalık çalmış. Ne de olsa, Milli Kütüphane’de müdür olduğu dönemde “beğenmediği” yayınları bir kütüphaneci (!) olarak kütüphane bulundurmamaya da kendisiymiş (Sevgisunar, 2009, s. 109-123). İnsan sormadan edemiyor, eğer “Bu da Geldi Kütüphaneciliğin Başına” diye bir kitap yazılmış olsaydı, Adnan Bey öykünün neresinde yer alırdı diye. Neyse ki Üstün Bey’in kitabı yine de basılmış ve öyküde baskın olan “ak” olmuş. Kitapların bu türden karasıyla akıyla ilk ve ikinci öyküsü vardır işte. Ama “birkaç ya da birçok kitabın”, “koyu kara yazgılı” üçüncü bir öyküsü de vardır. Yasaklanır, toplatılır, yakılır, Adnan Bey’in yaptığı gibi engellenir veya belki de yeniden kâğıt olur. Raftan yasaklanarak indirilen her kitapla, rafa daha da çok kaldırılan demokrasi, hatta hatta distopyalara konu olacak türden, basılmadan yasaklanabilen kitaplarla... Türkiye’nin bildik öyküsü; yarısı, utancı, kitaplarının başına gelen o kara yazgısı. Yine de yazar bir ağıt havasında, sayfalar boyunca karalara bürünerek anlatmıyor öyküyü. İlk iki öyküde pek heyecanlı mesela. Üçüncü de biraz sisleniyor sayfalar; ama bunun da üstesinden, işin içine mizahı katarak geliyor. Okurken dudakta tebessüm bırakan, bırakırken düşündüren ve umut veren bir mizah. İnsanın aklına Aziz Nesin geliyor hemen; Üstün Bey de anmadan edememiş zaten. Kitapların yasakçı zihniyete çarpmasını, bir yandan gülünçlüğü ile anlatıyor bize, bir yandan da, o gülünç öykünün içinde başka bir öyküyü, yasaklanan kitapların yeniden özgürlüğe kavuşturulması için, kendisinin de içinde bulunduğu resmî çalışmalarını ve yasak kitapların, şartlar ne kadar elverişsiz olsa da, tek bir kaynak içinde kaynakçal derlenmesi çabalarını anlatıyor. Mahkemeler ile yazışmalar, “ilgili” kurumları “ilgilenmeye” çağrılar, “gizli” addedilen kaynaklara erişme mücadelesi...

Kısacası, bu topraklarda ne zor düşünmek de, yazmak da, yaymak da...

Oysa İlhan Berk ne güzel demiş *Bir Orman* şiirinde:

“İlk defa bu kadar iyi fark ediyorum

Bu yüreği param parça uçan kuş

Bu çamur gibi gökyüzü

Bu deniz, bu garip karınca

Cihanda ümit ölmez deyip yaşamışlar.”

Cihanda da, bu topraklarda da ümit hiç ölmemiş.

Yalın ve mizahî bir dille; biraz isyan, biraz burukluk, çoğuca ümit... ve düşünce özgürlüğüne adanmış bir kitap.

Kaynakça

Schopenhauer, A. (2011). Okumak, yazmak ve yaşamak üzerine. 3. bs. (Aydoğan, A., Çev.). İstanbul: Say Yayınları. s.79.

Sevgisunar, M. K. (2009). Türkiye’de siyasetin bilgi ve belge yönetimi alanına etkileri. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği (ss. 109-123).